

Аяас уруок 3 кылаас

(музыка уонна тулалыыр эйгэ предметтэрин дьуерэлиир уруок)

«Кыталык – айыы кетере»

Утуе кунунэн кунду о5олор, убаастабыллаах ыалдьыттар. (о5олору олордобун). Мин бэйэбин билииннэрэр буоллахха аатым-суолум Наталья Никандровна Веригина Кундэйэ орто ЮНЕСКО ситимнээх, агро хайысхалаах, чел-ейге санаа5а, чэгиэн-чэбдик олоххо, кэрэ эйгэ5э уьуйар суоллаах-иистээх оскуолатыгар музыка уонна терут култуура учууталынан улэлибин. Бугун мин эьиэхэ музыка уонна тулалыыр эйгэ предметтэри дьуерэлээн, нууччалыы эттэххэ итегрированной уруоктан быьа тардан кердеруем.

Билигин бары бол5ойон олорон керуе5ун. **(Кыталык ункуу)** .

- **Дьээрэ о5олоор, бьиьги тугу кердубут?**

- **Туох ункуутэй?**

- **Хантан биллибит кыталык ункуутэ буоларын?** (хамсаныыттан, танаьыттан, музыкатыттан)

(1 слайд) Мантан сиэттэрэн бьиьги бугунну уруокпут темата туох диэн буолара буолуой? «Кыталык – айыы кетере». Дьэ оччо5о бугунну уруокпутугар тугу билиэхтээх эбиппитий, керуе5ун эрэ. (Кыталык туьунан, кыталык хамсаныыларын, музыка уруога буоларын быьыытынан кыталык туьунан ырыа уерэтиитэ)

(2 слайда) Уруок сыала-соруга:

1. Кыталык туьунан билии-керуу
2. Кыталык хамсаныытын оноруу
3. Кыталык ырыатын уерэтии

Бьиьги кыталыгы уксун ханна керебутуй?

(3 слайда) Бьиьги кыталыгы уксун хаартыска5а, араас худуоьунньуктар ойуулаан хааларбыт хартыыналарыгар эрэ керебут, кыталык угус улууска олус сэдэх кетер, ол да иьин буолуо саха кьиьтэ оло5ор кыталыгы биирдэ эмэ керде да, ону уйэтин тухары умнубат, ессе кыталык ункуутун кербут кьиьэхэ

дьол тосхойор диэн ааттыыллар эбит, баҕар ким эрэ тыынаах кыталыгы кербутэ буолаарай? Чэ болҕойуоҕун эрэ **(видео кестер)**.

(4 слайда) Кыталыкпыт хайдах дьүүннээх эбитий? Манан енеех, кынатын терде харалаах, тумса, атаҕа кыбыл, уьун синньигэс моойдоох, уьун атахтаах, сүрдээх кырасыабай кетер эбит. Бу кыталыгы былыр да билигин да сахалар кыыс уобараабыгар майгыннаталлар эбит, ыраас, сырдык, кыраабыабай, нууччалар «птица счастья» диэн ааттыыллар эбит.

(5 слайда) Кыталык араастара: 1. Сиэрэй кыталык 2. Австралийскай кыталык 3. Канадскай кыталык 4. Хара кыталык 5. Красавка 6. **Манан кыталык, бу манан кыталык сиэрэй кыталыктааҕар быдан улахан уонна саамай кыраабыабай дьүүннээхтэрэ эбит уонна сүрдээх учугэй ураты куоластаах эбит (кыталык санатын иьитиннэрэбин, утугуннэрэбин)**

(6 слайда) Кыталык биьизэхэ Кытай курдук ыраах сиртэн теруу-ууьуу, сайылыы, ыам ыйыгар кетен кэлэр эбит, ол кэлэн бу барахсаммыт баара суоҕа биир эбэтэр икки сымьыты сымьыттыыр эбит, онтуттан биир оҕо эрэ тахсар эбит. **Уонна бу оҕото ейдеен керун эрэ, манан дьүүннээх эбит дуо?** суох кини кугастыны саьархай курдук дьүүннээх буолар эбит. Кэнники улааттаҕына биирдэ дьүүнэ уларыян кыраабыабай кетерге кубулуйар эбит.

(7 слайда) Тугунан аьылыктанар эбитий? Бу кетербут отой сириксэнэ суох кетер эбит. Уенунэн кейуурунэн, кыракый чыычаахтарынан, кинилэр сымьыттарынан, кыра кутуйаҕынан, ууга уунэр отунан-маьынан аьылыктанар эбит.

(8 слайда) Бу кетербут ити биир эрэ оҕону таьаарар буолан ахсаана отой аьыйах эбит, ол иьин кинини Российской Федерация кыбыл кинигэтигэр, саха сирин кыбыл кинигэтигэр эмиэ киирбит эбит. Уонна ытыктанар харыстанар кетер буолан киниэхэ анаан элбэх ырыа-хоьоон суруллубут эбит, кыыс курдук кыраабыабай буолан дьахтар киэргэлигэр эмиэ ойуулууллар эбит, Муома улууьун бэлиэтигэр эмиэ кыталык ойуута баар эбит.

(9 слайда) Физминутка. Аны билигин сылайбыккыт буолуо, кыратык илиибитин атахпытын сынньата таарыйа, кыталыкпыт хамсаныыларын онорорго холонуохпут.

Аны билигин норуот ырыата кыталыкпытын ыллыахпыт иннинэ куемэй сылытыыта

1. Тыл эргитээбинэ
2. Тылбытын ыстаатыбыт
3. Тылбытын табаарабыт
4. Тылбытынан чааскыта, трубочка, эриэн уен тыла
5. Уос путун чорботобут, ырбаччы туттабыт
6. Итии салгын табаарабыт, тымныы салгын
7. Ыт курдук тыынабыт
8. БаБа курдук санарабыт
9. Баран курдук
Баарыан кыталыкпыт саната хайдах этэй? Онно эбии араас кетер
санатын утуктэн керуе5ун
- 10.Кэ5э
- 11.Тыкаары
- 12.Чыычаах
- 13.Аьыыка

Кылыьах табаарыытыгар эрчиллиигэ киирэбит

Атахпытын сахсыяабыт, санныбытын , доргуйар курдук хамсаныы,
туеспутун охсунабыт,бэйэ бэйэбит кехсун охсобут

1. Аьа5ас дор5оонорго
2. Биир охсуулаах кылыьах
3. Икки охсуулаах
4. Ус охсуулаах

Кыталык ырыата (текст песни на слайде)

Бугунну уруокка тугу биллибит о5олоор?

Дьиэ5э сорудах ырыабыт тылын билэн кэлэбит, кыталык туьунан таабырынна толкуйдаан, булан кэлэ5ит, уонна кыраьыабай кыталыкпытын уруьуйдаан кэлэ5ит.

Бутэьикпэр этиэхпин ба5арабын кыталык курдук куруук кыраьыабай, нарын намчы, сырдык-ыраас, чэгиэн —чэбдик буолун. Бол5омто5ут иьин махтал!

